

Stockholm 2017-07-15

Finansdepartementet
103 33 Stockholm

Remissyttrande avseende betänkandet "En omreglerad spelmarknad" (SOU 2017:30)

Hästnäringens Nationella Stiftelse (HNS) avger i samverkan med organisationerna i Hästnäringens Representationsråd (HRR) följande remissyttrande avseende rubricerat betänkande.

HRR är ett samverkansorgan för den svenska hästnäringen. I rådet ingår följande organisationer; ATG, LRF, Svenska Ridsportförbundet, Svensk Travsport, Svensk Galopp, Swedish Warmblood, Svenska Hästavelsförbundet, Svenska Islandshästförbundet, Western Riders Association of Sweden, Brukshästorganisationernas Samarbetskommitté, Svenska Ponnyavelsförbundet och Hästnäringens Yrkesnämnd.

Sammanfattning

Vi anser att betänkandet "En omreglerad spelmarknad" i sin helhet är bra. Eftersom spelmarknaden inte längre fungerar på ett önskvärt sätt är en omreglering av stor vikt och denna behöver ske skyndsamt. Vi vill därför starkt betona vikten av att hålla den uppsatta tidplanen.

Avseende betänkandet behandlar detta yttrande i princip endast de delar som berör frågan om HNS-systemets finansiering (stycke 27.7.3 och 27.8).

HNS övergripande och samordnande verksamhet inom hästnäringen skapar stabilitet och främjar utveckling av en näring som skapar stora bidrag till samhällsutvecklingen. Vi vill därför starkt värna om vikten av en långsiktigt hållbar och robust finansiering av HNS. Vi anser att denna ska säkerställas via en del av en marknadsavgift, vilken ska betalas av samtliga aktörer som ges licens för att bedriva spel på hästar i Sverige. Denna avgift ska utgöra en ekonomisk prestation, som tas ut från aktörerna, till förmån för trav- och galoppsportens tillhandahållande av till exempel tävlingar, banor m m samt till HNS för våra nationellt övergripande ändamål. Avgiften ska vara omsättningsbaserad och tillföras trav- och galoppsporten samt HNS enligt särskilt fastställda regler.

Historik - HNS

Efter en statlig utredning utförd av dåvarande Lantbruksstyrelsen beslutade ATG och LRF, på regeringens initiativ, att 1991 inrätta en nationell stiftelse (HNS) med syftet att främja hästhållningen i Sverige.

En av HNS absolut viktigaste initiala uppgifter var att stödja samt utveckla verksamheterna vid de tre riksänläggningarna; Flyinge, Strömsholm och Wången. Riksänläggningarna hade då under längre tid både haft verksamhetsmässiga och ekonomiska problem. Staten var redan under 1980-talet involverad i omstrukturering av verksamheterna vid riksänläggningarna, framförallt genom ATG. Dessa åtgärder visade sig dock inte tillräckliga och under HNS ledning från mitten av 1990-talet påbörjades en modernisering via främst ny- samt ombyggnationer och verksamhetsutveckling som under 2000-talets första år befäste riksänläggningarnas roll som starka nationella utbildningsanläggningar.

Via stiftelseurkunden fick HNS dessutom i uppdrag att tillse behoven av kvalitativa och relevanta utbildningar inom hästnäringen samt att främja hästuppfödning med det övergripande målet att göra den svenskfödda hästen mer exportbar.

Ett första steg i HNS utbildningsuppdrag kom när det hippologiska högskoleprogrammet infördes 1994. Det numera treåriga högskoleprogrammet, som bedrivs på alla tre riksänläggningarna och varje höst tar in 40 studenter, finansieras fortfarande till lika delar av HNS och huvudmannen Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU).

Förutom ovan beskrivna delar har HNS under 2000-talet också alltmer utvecklats till att bli en samlingsplats för hästorganisationerna när det gäller diskussioner kring näringens gemensamma frågor.

Hästnäringens bidrag till den svenska samhällsutvecklingen

En viktig plattform av HNS verksamhet är att främja och stimulera aktiviteter där hästnäringen bidrar till en positiv samhällsutveckling. Vi vill därför beskriva och lyfta näringens roll och omfattning på detta område. I sammahanget använder vi termen ”hästnäring” och med detta avses alla aktiviteter som baseras på användning och innehav av hästar omfattande såväl hobby som professionella verksamheter samt omsättningen av hästrelaterade varor och tjänster.

Hästar och människor

Idag finns knappt 360 000 hästar (Jordbruksverket, 2016) i Sverige. På tusen invånare går det 36 hästar, vilket gör landet till ett av de mest hästtäta i Europa. Utspridda över hela landet, runt varje häst, finns intresserade människor som skapar en stor efterfrågan på varor och tjänster.

Ekonomi och sysselsättning

Hästen har en viktig betydelse för vår samhällsekonomi. I dagsläget ger svensk hästnäring upphov till en samhällsekonomisk omsättning på totalt ca 45 - 50 miljarder kronor per år och ca 30 000 avlönade helårsarbeten.

Utbildning

Den femfaldiga ökningen av antalet hästar i Sverige sedan 1970-talet har ökat efterfrågan på välutbildad arbetskraft. Hästnäringen samverkar här brett över disciplinränserna och tar ett stort eget ansvar för utbildningsfrågorna. Verksamhet med olika hästutbildningar har vuxit fram under många år och är numera relativt välorganiserad. Det finns utbildningar på gymnasienivå, inom såväl folkhögskola som yrkeshögskola, högskolenivå samt ett stort utbud enskilda kurser och utbildningar.

Landsbygdsutveckling

Hästen är en viktig del i utvecklingen av den svenska landsbygden. Nya produkter, yrken och tjänster utvecklas hela tiden och ger grund för ett allt större småföretagande i framförallt tätortsnära landsbygd men också glesbygd. Hästnäringen är det svenska jordbrukets fjärde största inkomstkälla.

Hästen skapar inkomster vid sidan av det traditionella lantbruket och ger möjlighet för människor att kunna bo kvar och verka aktivt på landsbygden. Hästintresset kan för många också vara en drivkraft för att flytta från stad till landsbygd eller ta sig från sin urbana hemmiljö för att utöva sitt intresse.

Hästnäringen skapar på så sätt en fantastisk möjlighet att behålla en "levande landsbygd" trots en strukturell förändring av jordbruket med allt större brukningsenheter. Detta har gjort många gårdsbyggnader överflödiga, men dessa har med hjälp av det ökade hästintresset åter blivit bebodda i form av hästgårdar.

Hästen är med andra ord en mycket viktig brygga mellan "stad och land".

Öppna landskap

Hästen är en naturlig del av kretsloppet och bidrar i stor utsträckning till att bevara odlingslandskapets biologiska mångfald samt kultur- och skönhetsvärden. Marker brukas och slåss för att ge hästfoder och hästarna bidrar genom betning till att hålla landskapet öppet. Det hästarna äter motsvarar drygt 600 000 fotbollsplaner eller en yta lika stor som hela Gotland. Med ett minskat antal mjölkkor anser vi att hästarna har tagit över rollen som symbolen för det öppna svenska landskapet.

Gemenskap - fritidsaktiviteter - sport och folkhälsa

Kring hästen möts människor på lika villkor runt ett intresse som ger mening, välmående och gemenskap. Hästen bidrar till att överbrygga olikheter – inför hästen blir vi alla lika.

Ridsporten är en viktig källa till upplevelser och avkoppling för många människor, särskilt kvinnor. Av den halva miljon människor som rider regelbundet är ca 450 000 kvinnor.

Ridsporten är även, efter fotbollen, den näst största ungdomsidrotten med tydlig inriktning på flickor. Cirka 160 000 personer är medlemmar i någon av landets ridklubbar.

Forskningsstudier har också visat att stallet och ridskolan är en utmärkt plats för utveckling av ungdomars självförtroende och ledarskap, dvs. en mycket bra plantskola för framtida chefer.

Hästsporten är också efter fotbollen Sveriges största publiksport.

Förutom att möjliggöra en innehållsrik fritid ger hästen människor en förbättrad hälsa, ökad livskvalitet samt ett psykiskt och fysiskt välbefinnande. Den är därför även ett utmärkt hjälpmedel som idag används alltmer inom friskvård, rehabilitering och rehabilitering samt inom vård kopplat till drogberoende, psykisk ohälsa eller för att bryta socialt utanförskap.

HNS insatser och roller inom hästnäringen

Riksanläggningarna och utbildning

HNS har det övergripande ekonomiska och organisatoriska ansvaret för hästnäringens riksanläggningar Flyinge, Strömsholm och Wången. Dessa är viktiga utbildnings- och kunskapscentrum för svensk hästnäring och HNS ansvar har troligen varit direkt avgörande för anläggningarnas fortlevnad. Genom utvecklingen som skett på riksanläggningarna de senaste femton åren är de i dagsläget också väl rustade att tjäna som "utvecklingsmotorer" för hela hästnäringen. Verksamheten på riksanläggningarna drivs helt utifrån affärsmässiga aspekter.

Hästutbildningar är mer kostnadskrävande än vanliga teoretiska utbildningar, och utan HNS medfinansiering av universitets- och yrkeshögskoleutbildningarna skulle dessa inte vara möjliga att genomföra. Via riksanläggningarna erbjuds en unik kedja från gymnasiet till yrkesutbildningar och den hippologiska högskoleutbildningen med vidare möjlighet inom forskning och utveckling. Sedan starten har ca 800 hippologer utexaminerats från programmet och en mycket hög andel av dessa är fullt yrkesverksamma inom näringen.

Utöver medfinansieringen bedriver HNS ett aktivt utvecklingsarbete, som kommer både riksänläggningarna och hästnäringen som helhet till godo.

Företagande och arbetsmarknad

Tillsammans med LRF arbetar HNS aktivt med att utveckla såväl företagsamhet som arbetsmarknad inom hästnäringen. Områden som ridskoleverksamhet, körning, inackordering, avel och uppfödning, turridding samt turism och liknande är utmärkta områden där hästnäringen deltar i en aktiv utveckling av den svenska landsbygden genom ett starkt företagande. För att lyckas med detta behöver dock många av dessa näringsgrenar ytterligare professionaliseras genom bland annat kvalitetshöjning, konceptualisering, bättre marknadsföring och en ökad grad av kommersialisering.

Ur ett internationellt perspektiv borde Sverige med sina stora ytor genom ett strategiskt arbete även kunna få bättre framgång som ”exportland” inom exempelvis hästuppfödning, besöksnäring och turridding med koppling till naturupplevelser.

Kunskapsfrämjande insatser

Det finns ett stort behov av en allmän kompetenshöjning hos många av landets enskilda hästägare, inte minst ur ett djurvälståndsperspektiv. Vi ser med glädje att en stor grupp ”nya” hästägare har tillkommit men bland annat på grund av en allmänt minskad koppling till jordbruk och djurhållning saknar många tidigare erfarenheter av att äga och kunna ta fullt ansvar för en häst. Det finns redan mycket samlad kunskap och utbildningsmaterial inom hästnäringen men denna behöver spridas till fler vilket kräver både samordning och kommunikation.

HNS tar på detta område ett övergripande ansvar tillsammans med övriga hästorganisationer och utbildningsanordnare. Genom denna samverkan mellan näring och utbildningsanordnare finns mycket bra möjligheter att ta fram och utveckla utbildningar som är relevanta och fyller tydliga behov. Ett exempel på detta område är lanseringen av den heltäckande digitala kunskapsportalen www.hästsverige.se – ett initiativ från HNS som blivit en succé med ett stort antal besökare.

Samverkan

HNS fungerar som ett paraply- och samverkansorgan inom svensk hästsektor. Områden med speciellt intresse är utbildning samt avel och uppfödning och andra för hästnäringen strategiskt gemensamma frågor. HNS är ”mötesplatsen” för diskussion och hantering av dessa frågor och driver för detta Hästnäringens Representationsråd (HRR) samt ett antal kommittéer där näringens organisationer samlas för att med ”en enad röst” kunna framföra sina synpunkter till bland annat beslutsfattare och myndigheter. Denna samverkansmodell upplevs positiv av alla parter och är viktig för att på ett effektivt sätt tillvarata resurser samt öka möjligheten att påverka i viktiga frågor.

HRR leds av HNS och samlar de tolv ”största” hästorganisationerna genom representation av ordförande och verkställande tjänsteman. Det har hittills visat sig vara ett utmärkt sätt att förena krafterna gällande gemensamma frågor som exempelvis hästhållning, utbildning, utvecklingsstrategier, arbetsmarknad och värdegrundsarbete.

HNS driver också tre kommittéer tillsammans med hästorganisationerna inom områdena avel/uppfödning, djurvälstånd/smittskydd samt miljö/hållbarhet. Viktiga frågor för kommittéerna är diskussioner kring förändrad lagstiftning, samråd kring remisser och styrning av gemensamma utvecklingsprojekt.

Avel och uppfödning

För en fortsatt stark utveckling av svensk hästnäring och en levande landsbygd behövs en livskraftig inhemsk avel och uppfödning. HNS driver olika initiativ för att stödja utveckling inom området, till exempel ökad export, utveckling av mer rationella modeller för hästuppfödning samt skapande av marknads- och försäljningsplatser.

HNS anslår årligen ca två miljoner för finansiering av olika utvecklingsprojekt, som främst drivs av landets större avelsorganisationer.

Rekrytering och ungdomsinflytande

Under cirka 20 år har HNS anslagit totalt närmare 100 miljoner till olika utvecklingsprojekt inom Hästnäringens Ungdomssatsning (HUS). Detta möjliggör att många av näringens förbund, vid sidan av den löpande ungdomsverksamheten, kan genomföra ett antal projekt för att ytterligare kunna ta tillvara och främja intresse kring hästen. En speciell inriktning inom HUS har de senaste åren varit att öka ungdomsinflytandet inom organisationerna via bland annat talang- och ledarskapsprogram. Det är därför med stor glädje vi kan konstatera att nästan samtliga förbund idag har ungdomar som på ett eller annat sätt är knutna till sitt styrelsearbete.

Forskning

HNS är en av initiativtagarna till att Stiftelsen Hästforskning (SHF) bildades 2004. Vi är även den av stiftarparterna som aktivt arbetar med verkställandet av SHF:s långsiktiga strategiska inriktning och finansiering. Utifrån HNS övergripande roll och helhetssyn inom hästnäringen är detta arbete av stor betydelse för SHF:s utveckling.

SHF har under sina drygt tio år finansierat olika hästforskningsprojekt med ca 150 miljoner under ledstjärnorna kvalitet och relevans för näringen. Sedan något år tillbaka har SHF:s forskningsprogram två huvudsakliga områden, det traditionella inom veterinärmedicin, djurvetenskap och sport men också ett nytt inom samhällsvetenskap och humaniora. Det sista området är inte minst viktigt med hänsyn till hästens ökande roll och betydelse inom samhällsutvecklingen. Förutom näringens egen finansiering (från ATG och Agria) så medfinansierar forskningsrådet Formas med fem miljoner årligen.

Under 2009 anslöt Norges Forskningsråd sig till SHF för samarbete och samverkan på hästforskningsområdet. Detta innebär att resurserna till forskningen har ökat genom norsk/svenska samverkansprojekt men också genom att de administrativa kostnaderna samtidigt har kunnat hållas tillbaka.

Övergripande synpunkter - spelutredningen

HNS och HRR-organisationerna anser att betänkandet i ett övergripande perspektiv är bra och ser framförallt det som mycket positivt att spelet på hästar ingår som en del i förslaget. Eftersom spelmarknaden under senare år, på grund av den ökande digitaliseringen, upphört att fungera som det har varit avsett är det av största vikt att få till en förändring snabbt. Detta är inte minst viktigt för hästnäringen i sin helhet, där trav- och galoppporten är en betydande del. Vi vill därför betona vikten av att omregleringsprocessen inte försenas.

Vi är också mycket nöjda med att utredaren tagit hänsyn till den nationellt övergripande finansiering som hästnäringen får via HNS från spelmarknaden. Denna finansiering har sedan mitten av 1990-talet ingått som en del av avtalet, mellan regeringen och Svensk Galopp/Svensk Travsport, om de övergripande villkoren för totalisatorspelet på galopp- och travtävlingar.

HNS finansieringen används till ...

- ... medfinansiering av det hippologiska högskoleprogrammet (18,5 mnkr), resterande lika stor del finansieras av SLU via det statliga regleringsbrevet
- ... medfinansiering av yrkesutbildningar på riksanslagningarna (13,0 mnkr)
- ... utveckling och hantering av riksanslagningarna (4,5 mnkr)
- ... utvecklingsprojekt inom hästnäringen som drivs tillsammans med organisationerna (4,5 mnkr)
- ... utveckling och främjande av ungdomsverksamhet i samverkan organisationerna (4,5 mnkr)
- ... administration, projektledning och löpande verksamhet hos HNS (5,0 mnkr)

Generellt är den nuvarande finansieringen av HNS av yttersta vikt för att kunna bedriva flera, för näringen, viktiga utbildningar och på så sätt bidra till en fortsatt kompetensförsörjning av branschen. Utbildningarna är en stor del av riksanslagningarnas verksamhet varför denna finansiering också är nödvändig för deras fortlevnad.

HNS-finansieringen är dessutom central för stora delar av det fortsatta generella utvecklingsarbetet samt inom avel/uppfödning och ungdomsverksamhet hos de flesta organisationer som samverkar bakom detta remissyttrande. Detta framförallt gällande de som inte har möjlighet arrangera tävlingar med tillhörande spel eller som finns inom riksidsrottsgemenskapen.

Vi vill därmed konstatera att om det vid omregleringen av spelmarknaden, väljs en lösning som inte inkluderar ett generellt återförande av ekonomiska medel till hästnäringen, likt HNS-modellen, kommer denna näring med stor säkerhet inte att kunna fortsätta den positiva trend som präglat den senaste 40 års-perioden.

Detaljerade synpunkter

Stycke 27.7.3 och 27.8 berör finansieringen av HNS och utredaren föreslår i betänkandet att staten bör sluta ett långsiktigt avtal med Svensk Travsport och Svensk Galopp, om ett frivilligt finansieringsåtagande av HNS. Vi ser detta, ur ett kort perspektiv, som en möjlig lösning. Flera av HNS åtaganden är dock mycket långsiktiga (bland annat treåriga utbildningar som innebär ansvar gentemot elever och studenter) och vi anser därför att det behövs en betydligt mer långsiktigt robust och hållbar modell där alla licenstagare avseende spel på hästar ska bidra till den övergripande finansieringen av hästnäringens nationella och allmänna ändamål.

Vi anser att denna modell ska bygga på införandet av en marknadsavgift, som dels ska finansiera trav- och galoppsporten avseende deras ansvar och tillhandahållande av tävlingar, banor m m samt dels hästnäringens nationellt övergripande ändamål. Avgiften, som ska vara omsättningsbaserad, ska betalas av samtliga aktörer som erhåller licens avseende spel på hästar i Sverige och utgöra en ekonomisk prestation som tillförs trav- och galoppsporten samt övrig hästnäring, via HNS, i sin helhet enligt särskilda regler. HNS andel av marknadsavgiften ska bestämmas så att den täcker de framräknade behoven för hästnäringens allmänna ändamål. Avgiften bör lämpligen hanteras av Spelmyndigheten.

Vad vi kan se är införandet av en marknadsavgift fullt förenlig med EU:s regelsystem där en sådan avgift kan medges, bland annat med ändamålet att underlätta utvecklingen av vissa näringsverksamheter. Kommissionen har exempelvis vid flera tillfällen ansett att stöd för finansiering av en hel sektor genom en avgift, som tas ut från företag i samma sektor är förenligt med statsstödsreglerna.

Det är därför vår stora förhoppning att en kommande omreglering av spelmarknaden innehåller ett förslag om en marknadsavgift som för HNS del säkerställer en långsiktigt hållbar och robust finansiering av hästnäringens nationellt övergripande och allmänna ändamål.

Med vänlig hälsning

Hästnäringens Nationella Stiftelse

Mats Denninger
/ordf/

Stefan Johanson
/vd/